

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เด็กมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะเด็กจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ เป็นกำลังของชาติสืบต่อไปในอนาคต ชาติจะมีความมั่นคงและเจริญก้าวหน้าไปได้เพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับศักยภาพของประชาชนเป็นสำคัญ เป็นหน้าที่ของบุคคลที่ต้องร่วมมือกันพัฒนาให้เด็กมีคุณภาพ คือ จะต้องเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนให้เป็นคนดีมีความรู้ ความสามารถ ซึ่งสถาบันที่ทำหน้าที่นี้ได้ดีที่สุดในปัจจุบันคือ สถาบันครอบครัว โรงเรียน และสถาบันศาสนา แต่ในสภาวะปัจจุบัน เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลง สภาพวิกฤตทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรุนแรง ได้สร้างความกดดันให้เกิดความจำเป็นอย่างยิ่งในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการจัดการศึกษาของไทย ให้สามารถผลิตผู้ที่มีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณธรรมและจริยธรรม อีกทั้งรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างมีคุณภาพ จากผลงานวิจัยทางการแพทย์ พบว่าเด็กปฐมวัยไทยจำนวนมากถึง 1 ใน 6 มีพัฒนาการล่าช้าไม่สมวัย โดยมีอัตราส่วนเพิ่มขึ้นตามอายุ แสดงว่าเด็กเหล่านี้ขาดโอกาสเรียนรู้และขาดการอบรมเลี้ยงดูที่เหมาะสม รวมทั้งจำนวนเด็กที่มีความต้องการการศึกษาพิเศษมีเพิ่มขึ้น ด้วยเหตุนี้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย จึงจำเป็นต้องตระหนักถึงปัญหา มีการเฝ้าระวังและดำเนินการให้ความช่วยเหลือเด็กอายุต่ำกว่า 6 ปี ทุกกลุ่มตั้งแต่แรกเกิดตลอดจนมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการและศักยภาพของเด็ก

ปัญหาของสังคมประการหนึ่งที่มีผลกระทบต่อเด็กปฐมวัยไทย คือ ความอ่อนแอของสถาบันครอบครัวในการทำหน้าที่อบรมเลี้ยงดูเด็ก เด็กปฐมวัยจำนวนหนึ่งอาจได้รับการเลี้ยงดูไม่เหมาะสมอันส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของเด็กทั้งในปัจจุบันและอนาคต นอกจากนี้ปัญหาลี้กแวดล้อมต่างๆ ส่งผลโดยตรงและโดยอ้อมต่อสุขภาพอนามัยและพัฒนาการ ตลอดจนการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย รวมทั้งการหลั่งไหลเข้ามาของวัฒนธรรมต่างๆ จากภายนอกส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต ทำให้จำเป็นต้องตระหนักถึงความสำคัญของการดำรงเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมในสังคมตนเอง การพัฒนาเด็กที่สอดคล้องกับบริบททางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตทางสังคมของเด็กซึ่งมีลักษณะเฉพาะและแตกต่างกันไปจึงมีความสำคัญ

ในโลกที่มีความรู้และเทคโนโลยีเกิดขึ้นมากและเป็นไปอย่างรวดเร็ว มนุษย์ไม่สามารถจดจำทุกอย่าง อีกทั้งความรู้ไม่ได้อยู่นิ่งหรือเกิดขึ้นอย่างช้าพอที่จะเรียนรู้ผ่านผู้รู้คนใดคนหนึ่งอีกต่อไป มนุษย์จำต้องได้รับการพัฒนาให้สามารถเติบโตและเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตและต้องเริ่มตั้งแต่แรกเกิด โดยการปลูกฝังให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อการรับรู้ เรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหา

ความรู้ กลั่นกรองข้อมูล เลือกใช้และนำมาใช้ในสถานการณ์ที่ตนต้องการ ได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้มนุษย์จำเป็นต้องมีความสามารถในการเรียนรู้จากผู้อื่นและมีลักษณะที่ทำให้ผู้อื่นยินดีที่จะแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ ตลอดจนหยิบยื่นโอกาสในการเรียนรู้ คุณสมบัติที่เอื้อต่อการเจริญงอกงามตลอดชีวิตดังกล่าวจำเป็นต้องปลูกฝังตั้งแต่ปฐมวัยและต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

จากกระแสความเปลี่ยนแปลงในสังคมที่ผ่านมา พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน เห็นคุณค่าของการศึกษาและตระหนักถึงสิทธิของบุตรหลานที่จะต้องได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ ทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้คนในชุมชนจำนวนมากเริ่มความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้และสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานของตน (หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย กระทรวงศึกษาธิการ 2546: 1) และในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กนั้น (กมลชนก ปีท ,2550 :63) กล่าวไว้ว่า เด็กช่วงอายุระหว่าง 1 – 5 ขวบ สมองจะมีการพัฒนาการอย่างรวดเร็ว ความจำของเด็กจะเก็บข้อมูลทุกอย่างไว้มากที่สุด และมักจะเป็นความจำที่อาจคิดตัวไปตลอดก็ได้ ดังนั้น การปลูกฝังการเรียนรู้ให้กับเด็กในช่วง 1 – 5 ขวบนี้เป็นเรื่องสำคัญที่ต้องให้ความสนใจมากที่สุด เพราะต้องคำนึงถึงภาวะที่จะเข้าไปมีผลต่อทางจิตใจและอารมณ์ของเขาด้วย มีนักจิตวิทยาได้ตรวจหาสาเหตุของความผิดปกติทางจิตใจของมนุษย์ เขาจะมุ่งสอบประวัติย้อนไปถึง 5 ขวบปีแรกเสมอ เพราะการพัฒนาการของคนในระหว่างวัยเจริญเติบโตสามารถบอกย้อนไปถึงบางเรื่องที่เคยเกิดขึ้นในช่วงวัย 5 ขวบปีแรกด้วยเช่นกัน ฉะนั้นจึงไม่น่าแปลกใจว่าทำไมวัยเด็กระหว่าง 1 – 5 ขวบนั้นมีความสำคัญต่อการพัฒนาการมาก

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 31) กล่าวว่า หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3 – 5 ปี เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและการศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล ดังนั้นในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยจึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อให้ 1)ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี 2) กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน 3)มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข 4) มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม 5)ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว และรักการออกกำลังกาย 6)ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย 7) รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย 8)อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 9)ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย 10) มีความสามารถในการคิดและการแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย 11)มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ 12) มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการ

แสวงหาความรู้ ถึงแม้หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยได้มีการกำหนดมาตรฐานคุณลักษณะ ที่พึงประสงค์ของนักเรียนในระดับปฐมวัยไว้แล้ว และบุคคลที่มีความสำคัญในการเป็น แรงขับเคลื่อนเด็กในระดับปฐมวัยนั้นคือครู ครูมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้ กระตุ้นให้เด็กมีความมั่นใจในตนเองกล้าแสดงออกโดยส่งเสริมให้เด็กเลือกตัดสินใจและกระทำการต่างๆด้วยตนเอง จัดการเรียนรู้ให้เด็กเป็นรายบุคคล การที่ครูรู้จักเป็นรายบุคคล จะช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับระดับความรู้ความสามารถและความสนใจของเด็ก ทำให้การเรียนรู้ของเด็กมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นฟังด้วยความเอาใจใส่ให้ความสำคัญการใช้คำถาม เพราะการใช้คำถามของครูมีอิทธิพลอย่างมากในการให้เด็กได้คิดและเกิดการเรียนรู้แสดงความเป็นมิตรกับเด็ก การแสดงความเป็นกันเอง ทำให้เด็กเกิดความอบอุ่นรู้สึกปลอดภัย ไว้วางใจรู้สึกว่ามีเพื่อนอยู่ใกล้ๆ มีความกล้าที่จะเรียนสิ่งใหม่ๆ ใช้ภาษาสื่อสารกับเด็กอย่างเหมาะสมกับวัย กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ตลอดเวลา ครูต้องเรียนรู้สิ่งต่างๆไปกับเด็ก เพราะเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่อยากรู้อยากเห็น และมีพัฒนาการที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ(วัฒนา บุญญฤทธิ์, 2552) และอีกแรงแห่งการขับเคลื่อนนักเรียนในระดับปฐมวัยที่สำคัญคือ พ่อแม่ ผู้ปกครองนอกจากจะเลี้ยงดูเด็กให้มีร่างกายแข็งแรง ไม่เจ็บไข้ได้ป่วยแล้วยังจะต้องมีการพัฒนาทางจิตใจ และทางสังคมในเชิงจิตวิทยาให้กับเด็กด้วย บทบาทของพ่อแม่ ผู้ปกครองในการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย 1) การตอบสนองความต้องการพื้นฐานของเด็กอย่างเพียงพอ ซึ่งความต้องการพื้นฐานของเด็กแต่ละวัยไม่เหมือนกัน เด็กแรกเกิดจะมีความต้องการทางร่างกายมาก ดังนั้นพ่อแม่ควรดูแลเรื่องอาหารการกิน การนอน การขับถ่าย และเมื่อเด็กโตขึ้นควรให้ความมั่นคงปลอดภัย ความอบอุ่นและความรัก2) การสร้างสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการพัฒนาการของเด็ก ซึ่งได้แก่ การจัดให้เด็กได้พบกับสิ่งแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาของเด็ก การเป็นตัวอย่างที่ดีให้เด็กเลียนแบบ เป็นต้น3) การยอมรับในสิทธิของความเป็นคนของเด็ก การอบรมเลี้ยงดูเด็กของพ่อแม่ ผู้ปกครองมักจะมี 2 แบบ (ฉวีวรรณ กินาวงศ์,2533 : 88-91) คือ 1) แบบอัตตาธิปไตย หมายถึง การที่พ่อแม่ผู้ปกครองใช้กฎเกณฑ์ตายตัวและทำทุกอย่างตามกฎเกณฑ์เด็กที่ทำผิดมักจะถูกลงโทษอย่างรุนแรง และ 2) แบบประชาธิปไตย คือ การอบรมเลี้ยงดูเด็กอย่างมีเหตุผล ให้เด็กมีสิทธิเสรีภาพการยอมรับในสิทธิความเป็นคนของเด็ก

โรงเรียนมารีวิทยาบดินทร์บุรี อำเภอบดินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ได้เปิดสอนในระดับปฐมวัย มีเด็กตั้งแต่อายุ 3 – 5 ปี โรงเรียนจะต้องเตรียมพร้อมเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา เพื่อให้เด็กอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข แต่ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความต้องการให้ลูกอ่านออกเขียนได้ เพื่อที่จะเตรียมตัวเรียนในระดับประถมศึกษาต่อไป ซึ่งในบางครั้งอาจจะคาดหวังกับโรงเรียน และกับตัวเด็กเองมากเกินไปจนอาจจะทำให้เด็กเกิดความเครียดและไม่มีความสุขกับการเรียนรู้ ทางโรงเรียนมีแนวทางจัดประสบการณ์ที่มุ่งเน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยจัด

กิจกรรมในรูปแบบบูรณาการผ่านการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้เด็กมีพัฒนาการครบทุกด้าน เพื่อทำความเข้าใจกับครูและผู้ปกครองบางท่านให้มีความเข้าใจตรงกัน และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นหัวหน้าแผนกปฐมวัยของโรงเรียนมารีวิทยาอินทร์บุรี จึงคาดหวังไว้ว่าผลที่ได้รับจากการศึกษาในครั้งนี้จะช่วยให้ครูและผู้ปกครองมีความเข้าใจในการจัดการศึกษาของโรงเรียนได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาระดับปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อหาระดับความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โรงเรียนมารีวิทยาอินทร์บุรี อำเภออินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โรงเรียนมารีวิทยาอินทร์บุรี อำเภออินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี จำแนกตามอายุ

สมมติฐานในการศึกษา

ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยแตกต่างกัน

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพปัจจุบันเพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยของโรงเรียนมารีวิทยาอินทร์บุรี อำเภออินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โรงเรียนมารีวิทยาอินทร์บุรี อำเภออินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ผู้ศึกษาได้ศึกษาตามกรอบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 (คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 : 3) ใน 7 ด้านดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
2. การบริหารจัดการ
3. การจัดสภาพแวดล้อม
4. ครูผู้จัดการเรียนรู้ปฐมวัย
5. การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้แก่เด็ก
6. การจัดอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้
7. การวัดและประเมินผล

2.ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ คือ ผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ในปีการศึกษา 2557 มีจำนวนผู้ปกครองทั้งสิ้น 385 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี ปีการศึกษา 2557 โดยวิธีสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 191 คน จากตารางเครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608)

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

3.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัย หลักการและสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจนแล้วเสร็จ ตั้งแต่เดือนกันยายน – ตุลาคม2557

3.2 เก็บรวบรวมข้อมูลภายในเดือน พฤศจิกายน2557

3.3 วิเคราะห์ข้อมูลสรุปและอภิปรายผลตั้งแต่เดือนธันวาคม2557– มกราคม2558

ประโยชน์ที่ได้รับจากการศึกษา

การศึกษาคั้งนี้จะเป็นประโยชน์ในเชิงปฏิบัติการและเชิงวิชาการ ดังนี้

1. นำข้อมูลพื้นฐาน ไปใช้ในการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

2. นำข้อมูลที่ได้ไปปรับปรุงการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรีต่อไป

นิยามปฏิบัติการ

1. การจัดการศึกษา หมายถึง การจัดองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง การบริหารจัดการ การจัดสภาพแวดล้อม ครูผู้สอน การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้แก่เด็ก อุปกรณ์ และสื่อการสอน การวัดและประเมินผล เพื่อให้เด็กเกิดการพัฒนาตามปรัชญาของโรงเรียน ดังนี้

1.1. การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในระดับปฐมวัยของโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี อำเภอกบินทร์บุรีจังหวัดปราจีนบุรี ในการพัฒนา ส่งเสริมพฤติกรรมของเด็ก เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญาอย่างเหมาะสมตามวัย

1.2. การบริหารจัดการ หมายถึง การบริหารจัดการ ส่งเสริมและสนับสนุนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของเด็กระดับปฐมวัยของโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

1.3. การจัดสภาพแวดล้อม หมายถึง การจัดแหล่งเรียนรู้ภายในห้องเรียน ภายนอกห้องเรียน ตลอดจนจัดสรรเทคโนโลยีการเรียนรู้ของเด็กระดับปฐมวัยของโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

1.4. ครูผู้จัดการเรียนรู้ปฐมวัย หมายถึง ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่เด็กระดับปฐมวัยของโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

1.5. การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้แก่เด็ก หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ใช้เทคนิควิธีการต่างๆ เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมสอดคล้องตามวัย โดยเปิดโอกาสให้เด็กได้ตัดสินใจ ได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์ของเด็กระดับปฐมวัยของโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

1.6.การจัดอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ หมายถึง ครูจัดหาอุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสม ปลอดภัยและมีประโยชน์สูงสุดในการจัดการเรียนรู้ของเด็กระดับปฐมวัยของโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

1.7.การวัดและประเมินผล หมายถึง การประเมินผลตามสภาพจริงที่ปรากฏเพื่อใช้เป็นข้อมูลเชิงคุณภาพสำหรับครูระดับปฐมวัยในการจัดการเรียนรู้ต่อไปของเด็กระดับปฐมวัยของโรงเรียน มารีวิทยากบินทร์บุรี อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

2. ระดับปฐมวัย หมายถึง เด็กที่มีอายุตั้งแต่ 3 – 5 ปี ของโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

3. ผู้ปกครอง หมายถึง พ่อ แม่ ผู้ปกครองนักเรียนในระดับปฐมวัยของโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี อำเภอกบินทร์บุรีจังหวัดปราจีนบุรี

4. อายุ หมายถึง อายุของผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัยของโรงเรียนมารีวิทยากบินทร์บุรี อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี โดยนับจากอายุ 20 – 35 ปีและ 36 ปีขึ้นไป